

Milan Mali

TITO MŰVE AZ ÁLTALÁNOS HONVÉDELEM ÉS TÁRSADALMI ÖNVÉDELEM TARTÓS ALAPJA ÉS IHLETŐJE

Tito elvtárs személyisége és forradalmi műve sok jelentőségű, a társadalmi harc és az emberi élethelyzetek minden aspektusára vonatkozatható. Mint nagy eszmék korifeusa és a forradalmi gyakorlat megteremtője, Tito Jugoszlávia nemzetei és nemzetiségei sorsának meghatározójává vált és kitörölhetetlenül beírta nevét a modern történelmi korszak haladó törekvéseibe és eredményeibe. Tito a világtörténelemben vágott utat. Tito forradalmi művei az antiimperialista világforradalom, a kis népek szabadságáért és önállóságáért, az elnemkötelezettség mozgalmának fejlődéséért, a modern munkás- és kommunista mozgalom létkérdéseirért, az elnyomás és a hegemonizmus ellen vívott harc mérföldkövei. Csakis ilyen összetettségében, az alkotás és az akció egységében nyilvánulhatott meg a társadalmi élet és a forradalom aspektusának folyamatossága.

Tito alkotó eszméje és vezető ereje népfelszabadító felkelésünk és szocialista forradalmunk politikai és katonai stratégiájában, illetve a JKP mint forradalmunk ihletőjének, szervezőjének és élcsapatának politikai és katonai vonalában, valamint akcióiban fejeződhetett ki és valósulhatott meg a maga teljességében.¹ Az általános honvédelem és társadalmi önvédelem koncepciójába teljes egészében beépült Tito elvtárs forradalmi és katonai műve, megerősítést nyert Titónak az a történelmi megállapítása, hogy „Minden forradalom azzal bizonyítja értékét, hogy képes továbbfejleszteni és megvédeni saját vívmányait.”²

Miként társadalmi védelmünk koncepciója egészében véve a forradalmi haladáson alapul, azt sajátos módon tükrözi és erősíti, úgy Tito történelmi műve is katonai alkotómunkájának funkciója, ezen alkotómunkája igazolta és tette gazdagabbá. Hangsúlyozni szeretném, hogy a katonai elem titói értelmezése és megvalósítása nem szűkíthető le forradalmi műve külső jegyére vagy részére: annak természetéből következik. A katonai kérdésnek Tito munkásságában természetesen megvan a maga összessége, sajátos kifejező ereje és funkciója. Ilyen értelemben Tito

kiváló hadászati tudós, teoretikus és hadvezér volt. Tito katonai műve a legteljesebb mértékben fejezi ki forradalmi alkotómunkásságának eredményeit és eljárásait, történelmi személyisége zsenialitását és titáni erejét.

1. A forradalom katonai kérdése

Mint a történelmi folyamatok gyújtópontjában álló igaz marxista—leninista, Tito előrelátja a fejleményeket és áttekintése van a forradalom lehetőségei felett. „Mi volt döntő jelentőségű ebben a tekintetben? — teszi fel a kérdést a hadtudományok doktorává avatásakor — Először: hogy a folyamatos harcra és szilárd fegyveres erők létrehozására törekedtünk. Másodszor: hogy a legszélesebb néptömegekre támaszkodtunk, Jugoszlávia minden részén.”³ A népfelszabadító háború társadalmi-politikai tartalma és céljai kidolgozásakor (amelyek az akkori jugoszláv társadalom minden belső ellentmondására választ adnak és az adott történelmi helyzet forradalmi megközelítését jelentik) — a katonai tényezőnek Tito hangsúlyozottan fontos szerepet szán. Már az áprilisi háború idején a katonai bizottság élére áll, a pártnak a fegyveres harc — mint az ország felszabadítása és mint az osztrályharc egésze iránti állásfoglalása kifejezéséeként.

A fegyveres harc útjának vállalása Tito forradalmi koncepciójának magvát képezi, ez van a háború előtti burzsoá apparátussal és csoportokkal szembeni konfrontálódás középpontjában. Ez az apparátus, ezek a csoportok ugyanis osztrály- és politikai látókerük korlátai között azt próbálták bizonyítani, hogy a megszállók elleni fegyveres harcnak még nem jött el az ideje, hogy ez a harc kilátástalan volna és tragédiába sodorná a népet. A néptömegek szabadságvágya és a társadalmi-politikai változásokat sürgető igénye volt kezdettől fogva a fegyveres harc mozgatóereje, ezt ismerte fel zseniálisan Tito; e történelmi folyamat tartalmi anticipálása útján vezette le a szociális és a nemzeti felszabadítás céljainak egységét, rámutatva, hogy a népfelszabadító háború pusztá frázis, sőt félrevezetés lett volna e nélkül.

Ennek funkciójaként jött létre és fejlődött a katonai elem, melynek fejlődési útját Tito formálta. Tito éppen a fegyveres erőkben látta „a nemzeti felszabadulás feladatai, a népfelszabadító harc és a szocialista forradalom egyéb céljai” megvalósításának útját,⁴ annak lehetőségét, hogy mind magasabb szinten biztosítsa a legszélesebb társadalmi harc és a forradalmi vívmányok megvédésének folyamatosságát, offenzív jelleget. A katonai szervezet és a fegyveres harc kezdettől fogva az egységes forradalomnak, mint az új állam létrehozása összetevő tényezőjének és politikai kifejeződésének legmélyebb értelemben felfogott céljait és érdekeit tükrözte. Az új társadalom és az új állam demokratikus és föderatív jellegére tett kezdeményezések állandóan új teret nyitottak a katonai szervezet fejlődése, forradalmi jellegének erősödése előtt. Ezzel egyidejűleg, a fegyveres harc és a fegyveres erők visszahatása érezhető

a forradalmi harc, a jövőbeni közösség céljaira és eredményeire, ilyen összefüggéseiben egyebek mellett a nemzeti kérdés megoldására, az ország föderatív berendezésére is. Éppen a fegyveres harcon keresztül tudatosodtak a néptömegekben érdekeik, jutottak el ahhoz a felismeréshez, hogy ezekben a sorsdöntő napokban kell érdekeiket, a forradalom intézményesítése útján, tartósan biztosítani. Mert „ez nemcsak a megszállóval szembeni népfelzabarázó ellenállás volt, hanem a régi jugoszláv társadalmi és politikai szerkezet megdöntése és széthullása is, vagyis az egész jugoszláv társadalom, ezen belül pedig minden nemzeti társadalom szociális és politikai struktúrája mélyreható forradalmi átalakulásának kezdete”.⁵ A katonai szervezés éppen ezért az új állam politikai intézményesítésének alapját és lényeges elemét képezte. Ez teljes mértékben megnyilvánult az autonóm Vajdaság konstituálásában is (az Operatív Parancsnokság létrehozásában, amit Tito elvtárs 1943-ban, a vajdasági küldöttekkel való találkozása után a Vajdasági Népfelzabarázó Hadsereg és Partizán Osztagok Főparancsnokságává nevezett ki, a vajdasági brigádok megalakításában és azok harci sikereiben stb.).

Tito a katonai kérdést mindig a társadalmi kérdések összességében vizsgálta, a forradalom és a forradalmi stratégia programja és érdekei szempontjából, a népfelzabarázó háborún és a szocialista forradalomon keresztül, a felfegyverzett nép marxista értelmezésének autentikus tartalmat adott.⁶ Rendkívül meggyőző az általános népi forradalmi harc titói doktrínájának és gyakorlatának széles társadalmi és politikai vetülete, ami a forradalmi folyamat népi-demokratikus osztályjellegéből ered, katonai-stratégiai jellegzetességei pedig a forradalmi harc feltételeit és érdekeit tükrözik. A forradalomnak mint társadalmi-osztály és katonai-harci cselekvésnek a véghezviteléről van itt szó, oly módon, hogy a katonai elem mindig a jugoszláv szocialista forradalom társadalmi létét fejezte ki. Tito „tudatában volt annak, hogy egy olyan történelmi mozgalomban, mint amilyen a mi népfelzabarázó felkelésünk volt, a politikai és katonai stratégia kölcsönös összefüggésben állnak. Mert csak megfelelő politikával lehetett a tömegekben tudatosítani a felkelés lehetőségének és szükségességének meggyőződését, illetve politikánktól, valamint a tömegek bizalmától politikánk iránt függött, hogy a felkelésnek lesz-e katonája, létrehozhatja-e a maga hadseregét. És fordítva: csak megfelelő katonai stratégiával lehetett megteremteni a fegyveres harc győzelmébe vetett hitet”.⁷

Edvard Kardelj idézett értékeléséből kiindulva elmondhatjuk, hogy Tito a forradalom stratégája és katonai szervező, ezzel egyidejűleg a forradalom szervezője és katonai stratégia is. Egészében szemlélve a forradalmi folyamatokat, Tito meg tudta választani a katonai szervezettség magasabb szintjére való áttérés pillanatát, ami erőt és lendületet adott a katonai szervezésnek.

Bebizonyosodott, hogy „a háborúk történetében kevesen kényszerültek arra, hogy viszonylag rövid idő alatt olyan gyakran változtassák a fegyveres erők szervezési formáit, az objektíve előállt változásokkal

összhangban, mint Tito a népfelszabadító háborúban. Ezeknek a változásoknak lényeges jellemzője, hogy *megfeleltek a helyzet változásainak*, hogy a változtatásokat célzó döntések *idejekorán* születtek, és ezek igazságértékéről a háború kegyetlen gyakorlatában kellett meggyőződni”.⁸ Felismerve a katonai szervezés erejét és távlatait, Tito már 1942-ben határozatot hoz a parancsnoki káder képzéséről, azaz a Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg és Partizánosztatok Katonai Iskolájának megalakításáról.

A népfelszabadító mozgalom és fegyveres erőinek egységét Tito a forradalom nemzeti és szociális érdekeinek és ezek stratégiai sajátosságainak — a nemzetek és nemzetiségek testvérisége, egysége és egyenlősége — egységéből, a népre és a saját erőnkre való támaszkodás politikájából, a néptömegek erejébe vetett hitéből következteti. A népben önmaga nemzeti felszabadításának hordozóját, történelme formálóját látta, s ebből vezette le katonai tényező szerepét. Tito azáltal hozhatott létre széles forradalmi-demokratikus szövetséget és antifasiszta frontot, azáltal tudta mozgósítani a tömegeket a népfelszabadító háborúra, megvalósítva ezzel a saját erőnkre támaszkodás elvét, hogy teljes mértékben összefűzte a forradalom katonai és társadalmi kérdéseit, vagyis a fegyveres harc népfelszabadító és forradalmi jellege által távlatot nyitott afelé, hogy fegyverrel a kézben teremthető meg az új Jugoszlávia, új társadalmi berendezéssel, mely minden nemzet és nemzetiség, minden dolgozó réteg számára nemcsak elfogadható, hanem vonzó jövőt ígér.⁹ Szem előtt kell ugyanis tartanunk, hogy „a parasztság és a demokratikus értelmiség tömörülését a munkásosztály és annak forradalmi élcsapata körül, és ennek a kifejeződését a népfelszabadító frontban (tehát) nemcsak a megszállók elleni harci készség határozta meg, hanem az ennél mélyebb társadalmi-történelmi folyamatok”.¹⁰ A történelmi helyzet ilyenén való értelmezése tette lehetővé Tito számára, hogy programszerűen is, ténylegesen is leszámoljon a Komintern pragmatista koncepciójával — miszerint nálunk a fasiszta elnyomók elleni harc folyik, nem pedig szocialista forradalom — és hogy a népfelszabadító háború, valamint a forradalom irányvonalának meghatározásában kifejezésre juttassa azon társadalmi valóság sajátos feltételeit, melyek között a harc folyt, felkutatva „ennek a valóságnak minden mozgató elemét, minden potenciális erejét”.¹¹

Az általános népi forradalmi háború doktrínájának és stratégiájának kidolgozása során Tito kiváló érzékkal ismerte fel a történelmi feltételeket, vette figyelembe az összes tapasztalatokat az egész autentikus jugoszláv hadművelleti területen. Ezt az a közismert utalása is kifejezi, miszerint „Európa-szerte úgy gondolják, hogy mozgalmunkat és hadseregünket hegyeink teremtették meg. Ezt a legmeggyőzőbben a Szerémség példája cáfolja. A nép nemzeti és politikai öntudata, harci készsége, a forradalmi párt, mely képes arra, hogy harcba szólítsa és vezesse a népet — ez a felkelés alapja, a földrajzi feltételek pedig csak többé vagy kevésbé kedvező feltételeket teremtenek ehhez és a felkelő hadsereg taktikájára vannak hatással”.¹² De mindebben Tito koncepciójának és vezetői

erejének van lényegi jelentősége. Már 1942-ben utasítást ad: „Alakítsátok meg a Fruška gora-i népfelszabadító partizánosztagot. Az osztag támaszpontja a Fruška gora legyen. Innen induljon akcióba... Az osztagot katonailag meg kell szilárdítani, ingadozó elemeket nem kell felvenni.”¹³

Az általános népi forradalmi háború titói stratégiája már azáltal, hogy a forradalom osztálylényegének megszilárdításával párhuzamosan szélesebb osztályszövetséget hozott létre, mint amit Marx és Engels előrelátott, annál is, amit Lenin biztosíthatott — olyant, mely a lakosság szélesebb tömegeit foglalta magába —, a világ társadalomtörténete számára a szociális és a nemzeti felszabadítás lehetőségei és gyakorlata optimális kifejezést nyújtja. Valóban „elmondható, hogy a fegyveres harc titói stratégiája a népfelszabadító háborúban egyrészt az objektív tényezők hatásának eredménye, vagyis a harci feladatok tényleges lehetőségeinek kifejeződése az adott feltételek összefüggéseiben, másrészt viszont a szubjektív erők, elsősorban Tito mint főparancsnok hősi cselekedete, a meglévő feltételekkel és e feltételek változásaival összhangban”.¹⁴ Ez az alapvető feltétele annak, hogy forradalmunk, tapasztalataival és tartalmával együtt mindig „modern” maradjon, az ismeretek kimeríthetetlen tárháza a jugoszláv társadalom későbbi fejlődési szakaszai, valamint a világ proletár- és felszabadító mozgalmi számára.

Ez az elemzés azonban nem volna teljes, ha nem hívná fel a figyelmet arra, hogy a katonai és társadalmi tényezők egységének elmélyítésében, a jugoszláv társadalom és forradalom autentikusságának és identitásának figyelembevételével, Tito éppen a katonai elmélet és gyakorlat nézőpontjából volt kénytelen új utakat keresni, amelyek a maguk részéről mély szociális és forradalmi jelentőségűek voltak, gyakran volt kénytelen — mint ő maga írja — „olyasmit tenni, ami klasszikus hadtudományi szempontból teljesen érthetetlen volt”.¹⁵ Így a forradalmi erők tevékenységének 1941-ben a városokból való áthelyezésével kapcsolatosan Tito kiemelte: „Szerencse, hogy mi kezdettől fogva arra törekedtünk, hogy az embereket kiküldjük, ellentétben azzal, ahogy más országokban tették, ahol azt tartották, hogy a harc súlypontjának a városban kell lennie... a mi vonalunk a parasztság, a vidék volt. Ez az az elem, mely viselni képes a hosszan tartó harc terhét.”¹⁶

A népfelszabadító háború és a forradalom titói koncepciója alapvetően befolyásolta a fegyveres erők létrehozását és fejlődését, mint a munkásosztály és a széles néptömegek forradalmi mozgósításának stratégiai kérdését, megszilárdításukat, mint a forradalom szubjektumait, valamint a forradalmi és felszabadító harc távlati biztosításának megfelelő instrumentumait. A katonai elem titói értelmezésének gyújtópontjában tehát az általános népi jelleg áll, vagyis az általános népi forradalmi háború győzelmének funkciójaként a fegyveres harc. Ezért a fegyveres komponens nemcsak a folyamat osztálytartalmát erősítő tényező volt, hanem anyagi erő is, olyan feltételek között, melyeket a katonai győzelmek és a politikai változások jeleztek.

A fegyveres harc a népfelszabadító háború szervezésének és fejlődésének általánosan elfogadott kifejezése és kerete. (Ismeretesek Tito szavai 1941. augusztusából: „Kitől várhatjuk a szabadságunkat, ha mi magunk nem harcolunk érte?”) A fegyveres harcról szóló határozat, folyamatosságában megerősítve, kifejezve létrejöttében és fejlődésében is azt, hogy a nép fegyveres ereje, a forradalmi harc jellegének és céljainak legmélyebb történelmi anticipációját hordozza magában. Irányultságunk az volt, hogy a hosszan tartó és súlyos harcot ki kell terjeszteni az egész területre. A forradalom társadalmi-politikai institucionalizálódása az általános népi forradalmi háború erején és eredményein alapul. „Tűzön és harcon, véren és szenvedésen át, Tito létrehozta a forradalom fegyveres erejét, ami a testvériség, az egység, az egyenjogúság műhelyévé, az új néphatalom támaszává és védőpajzsává vált.”¹⁷

A katonai komponens fellendülésére a JKP felszabadítási platformjának volt sorsdöntő jelentősége, mivel megeremtetette az összes antifasiszta elemek összefogásának távlatait. Kiegészítve ezt a platformot a partizán harcmóddal, lehetővé vált az ország legszélesebb emberi és anyagi erőinek mozgósítása a harcra, olyan fegyveres erő megeremtetése, mely győzedelmeskedni képes a jelentős túlerőben lévő ellenség felett is. „A megszállók elleni harcban elért sikerek — melyek elsősorban a népfelszabadító mozgalom helyes politikájának és a néptömegekkel való szilárd kapcsolatának, valamint a katonai és politikai vezetés azon képességének köszönhetőek, hogy a forradalmi háborúzás, illetve a mi harcunk sajátos stratégiáját és taktikáját dolgozta ki és alkalmazta — folyamatosan erősítették és szélesítették a felkelés tömegbázisát, a felszabadító és forradalmi háború katonai méreteit.”¹⁸ Lényegében már akkor sor került a társadalmi védelem legszélesebb rendszerének megalapozására, a forradalom jellegének és győzelmi távlatainak figyelembevételével. A katonai elem az általános népi harc minőségének és erejének fokozódását tükrözte, sajátos funkciót töltött be benne és ennek arányában erősödött. „A Főparancsnokság maga nem folytathat harcot, ha a nép nem vesz részt maximálisan a végső győzelem kivívására, a jobb jövő megeremtetésére irányuló erőfeszítésekben. Ebben nagy felelősség hárul a háterszóra, népfelszabadító bizottságainkra, munkásainkra, parasztjainkra, nővéreinkre és anyáinkra.”¹⁹ És valóban, „Tito stratégiája a társadalom minden mozgatóerejét, az egész népet a háború és a forradalom közvetlen (és közvetítők nélküli) részvevőivé, szubjektumaivá tette. A legmélyebb lényegét tekintve ez a stratégia nem törekedett (nem is törekedhetett) arra, hogy a néptömegekkel vagy az osztályokkal mint a fölénk rendelt stratégia objektumaival manipuláljon, hanem ellenkezőleg: a háborúval és a forradalommal kapcsolatos döntéshozatalt az öngazgatási folyamatok útján a forradalom és a harc közvetlen részvevői és hordozói hatáskörébe helyezte. Ilyen vonatkozásban harcunk és forradalmunk általános jellege — mai értelmezésben — öngazgatásúként is felfogható”.²⁰

A fegyveres harc ilyen konceptusa lényeges hatással volt forradalmunk jellegére és távlataira is. A megalapozott katonai vonal tette lehetővé Tito számára, hogy megvédje a forradalmat és távlatokat nyisson előtte. Ezért történt, hogy éppen a katonai kérdésben került sor az első nézeteltérésre Sztálinnal, aki a koalícióban megszerzett pozícióira gondolva, a jugoszláv forradalmi mozgalmat az opportunizmus zsákutcájába próbálta irányítani. Szembefordulva Sztálinnal, Tito bebizonyította, mennyire egybefonódott a katonai kérdés forradalmunk jellegével, eszmei, történelmi és osztályirányultságával, autentikusságával és sajátosságával, ami programbelileg a proletár és rohambrigádok megalakításában nyilvánult meg a legkifejezettebben.

Tito döntései katonaiak és politikaiak is egyidejűleg, kezdve a háború előtti és a népfelszabadító háború kezdetéről való cikkektől. Ennek alátámasztására elég csak néhányat idézni: a népfelszabadító háborúra való orientálódás, Jugoszlávia katonai vereségének tagadása, határozat a felkelésről, általános népi háború szervezése, a fegyveres erők és a reguláris katonaság megteremtése, számos határozat a fegyveres erők irányításával és vezénylésével kapcsolatban, szabad területek létrehozása, a proletár és rohambrigádok áttérései, Neretva és Sutjeska legendás híró ütközetei, az adriai tengerpartért vívott harc, betörés Szerbiába (1944.), hazánk felszabadítása saját erőinkre támaszkodva, stb. Mindezek a döntések a katonai fölényt, a politikai erőt és a történelmi sorsmeghatározottságot tükrözik. „Forradalmunkra nézve döntő jelentőségű stratégiai határozataiban mindig benne rejtett az a képessége, hogy reálisan és előrelátóan felmérje a jelenségeket, mérlegelje őket, majd tapasztalata és azon képessége alapján döntsön, hogy szerves egységbe fűzze az egymástól igen távol eső, de azonos jellegű irányzatokat és folyamatokat. Ez érzékelteti egyéniségének nálunk még nem tapasztalt hatalmas erejét.”²¹

A csaták kimenetele óriási hatással volt a népfelszabadító mozgalomra, mind belső, mind külpolitikai téren. Tito állandó mozgásban tartotta a Legfelső Parancsnokságot, átcsoportosította az alakulatokat, változtatta a hadszínterekre, továbbvonultatta a népi hadsereget a célból, hogy serkentsen és biztosítsa a forradalom szociális bázisának erősödését. A katonai döntéseknek széles jelentőséget adott, tisztázta a félreértéseket, megtörte a párt politikai irányvonalától eltérő szektás és dogmatikus elferdüléseket, gondoskodott az ellenforradalom feletti győzelemről, a Komintern nyomásával is sikerrel szembeszállt. Tito katonai döntései a forradalmi fejlődés fordulópontjaivá váltak, katonai győzelmekkel biztosította a forradalom szociális folyamatát, törte meg a kollaboráns erőket, teremtette meg a népfelszabadító háború támaszpontjait.

Ezzel egyidejűleg a népfelszabadító mozgalom Tito számára olyan támaszpontot jelentett, mely lehetővé tette, hogy szembeszálljon a nyugati szövetségesek törekvéseivel, akik az új körülmények között is szívesen folytatták volna régi játékaikat. Éppen a harci sikerek, amelyek az egész nemzetközi hadszíntér szempontjából is jelentősek voltak, valamint a belső osztályviszonyok átalakulása a népfelszabadító mozgalom javára,

tették lehetővé Tito számára, hogy a jugoszláv forradalom előtt megnyissa a függetlenség útját, hogy megszilárdíthassa politikai intézményesülését, hogy a népfelszabadító háborúval kapcsolatos állítások igazát alátámaszthassa, és hogy egyenrangú, lényegében előnyös helyzetből tárgyalhasson a szövetségesekkel.

Tito a helyzetnek az a tényezője, mely jelentős hatással van a történelem folyamatára. Megköveteli, hogy a Vörös Hadsereg parancsnoksága, délkelet-európai hadműveletei során kérjen engedélyt a Jugoszláv Nemzeti Felszabadító Bizottságtól hazánk északkeleti területén való áthaladásra — szem előtt tartva az új Jugoszlávia szuverenitását és figyelmeztetésül a szövetségeseknek. Amikor tudomást szerzett arról, hogy a nyugati szövetségesek rosszallásukat fejezték ki moszkvai látogatása miatt, Tito közli a brit és az amerikai misszió vezetőivel: „... ez egy független állam, és én, mint a Nemzeti Bizottság elnöke és főparancsnoka, hazámon kívül senkinek sem tartozom felelősséggel tetteimért és munkámért, amivel népem érdekeit szolgálom.” Később, a forradalom folyamatossága és Jugoszlávia függetlensége védelmének feltételei közepette, Tito felismerte azon tény stratégiai előnyét, hogy magunk vívtuk ki a szabadságunkat.

Jól tudta, hogy a szövetségesekkel való kapcsolatokban mikor mit kell mellőzni, mikor jött el a kezdeményezések ideje, egyetlen alkalmat sem hagyott ki, az érvekhez tartotta magát, a követelésekben soha nem hátrált meg és nem tűrte a zsarolást. Fokozta a katonai és politikai offenzívát, mintha tudomásul sem venné a ránk nehezedő nyomást, jóllehet sohasem tévesztette azt szem elől. Bízott a győzelemben, amelyhez közeledett, és ezzel egyidejűleg kitért a csapdák, a nyomás, a „nagy szövetségesek manipulációinak veszélye elől, és arra számítván, hogy hamarosan kedvezőbb helyzetben lesz, arra hivatkozott, hogy a dolgok elintézését a háború utánra kell halasztani. Ebben nyilvánult meg helyzetfelismerése — nemcsak a pillanatnyi állapotokat illetően, hanem a későbbiek során is, figyelembe véve a társadalmi folyamatok szinte fizikai pontossággal felmért tendenciáit. Ezzel — mint rajta kívül kevesen a történelemben — bizonyosságát adta a forradalom érdekeiért folytatott harc teljességének és minden összetettségének. Forradalmunk pedig éppen ennek köszönheti, hogy nemcsak autentikussága valósulhatott meg, hanem történelmi győzelmet is aratott. Amikor a katonai érdekeket hangsúlyozta, mindenekelőtt a politikai győzelmekre gondolt. Erélyesen küzdött a *status quo ante bellum* (a háború előtti állapot fenntartása — a ford. megj.) elve ellen, a harci cselekményekből politikai csatákba ment, melyekben semmivel sem volt könnyebb a helyzete.²² Tito dolgozta ki és valósította is meg az általános népi forradalmi háború koncepcióját, melyben a front és a háttország egyet képez, és amelyben a harc és az ellenállás minden formájának katonai szervezési funkciója is van és a győzelemre irányul. Edvard Kardelj hangsúlyozza: „az általános népi forradalmi háború közvetlenül a forradalom egységes koncepciójából következik, mind katonai, mind pedig társadalmi téren széles, jól szerve-

zett népfelszabadító frontot fejez ki, illetve olyan mozgalmat, amely képes a forradalmi harc legmagasabb határozathozó szervévé válni.”²³ A marxizmus—leninizmus elvei által vezérelve, felismerve ezek történelmi lényegét, Tito egy olyan háborút koncipiált és folytatott, amely méreteit, katonai erejét, szociális és osztályjellegét tekintve egyedülálló volt a leigázott Európában, súlyos csapásokat mért Hitler „új európai berendezésére” és rendkívüli ösztönzést adott a többi leigázott népnek.

Ez a stratégiai koncepció, amely olyan katonai szervezet létrehozását is magában foglalta, mely képes tartalmában felszabadító és forradalmi, formájában pedig általános népi háborút folytatni, a fegyveres harc formáinak olyan megválasztását és kombinációit, ami a Jugoszláv Népfelszabadító Hadseregnek a hadműveletek minden területén stratégiai kezdeményezést és fölényt biztosított. Titónak 1941. végétől 1944. közepéig sikerült megteremtenie egy félmillió hadsereget és eredeti harcmodort kialakítania. Ez a hadsereg, szervezetségének, erkölcsi-politikai egységének, szervezési és vezénylési sokoldalúságának, harci tapasztalatainak és jó stratégiai elrendezésének köszönhetőleg, hazánk felszabadításának befejező hadműveletei során képes volt a frontális hadviselési formákra. Ez tette lehetővé olyan stratégiai jelentőségű hadműveletek kivitelezését, melyeknek politikai-forradalmi és katonai-stratégiai céljai azonosak voltak: kiűzni vagy megsemmisíteni a megszállókat, vereséget mérni a quisling és az ellenforradalmi erőkre.²⁴

Ezzel Tito egyedülálló példát mutatott és hozzájárulást adott a világ háborúinak és szocialista forradalmainak történetéhez. „Tito forradalmi katonai tettének végrehajtását a tette lehetővé, hogy személyében a tehetséges hadvezér, a munkásmozgalmi forradalmár és az államférfi tulajdonságai egyesültek, hogy idejekorán felismerte és irányt adott a haladó társadalmi folyamatoknak és a forradalmi felszabadító harcnak, hogy megoldást talált a bonyolult politikai és katonai helyzetekre, melyek abból eredtek, hogy nem létezett állam és hadsereg. A fegyveres és politikai harc taktikája segítségével mind magasabb szintre emelte a népfelszabadító háború stratégiáját, élve minden előnyünkkel, kihasználva az ellenség minden gyengeségét.”²⁵

A történelem megerősítette a katonai elem titói koncepcióját és egyetemes érvényűvé tette. „Fenntartás nélkül állítható, hogy a háborúk és a forradalmak története, egészen a mi forradalmunkig, de egyáltalán a történelem sem tud példát felmutatni arra, hogy valaki olyan komoly katonai és olyan radikális politikai harci célt tűzött volna maga elé, mint a JKP, jóllehet e cél kitűzésekor még jóformán semmiféle haderővel nem rendelkezett, amelyre a célok elérésében számíthatott volna. Már ez magában véve, de még inkább az a tény, hogy mindezeket a célokat olyan formában sikerült elérni, ahogy kezdetben elképzelték, azt tanúsítja, hogy Tito új anyagi erőre és olyan harcmodorra számított, amely a stratégiai elemek új értékrendszerével és új stratégiai megítéléssel felfrissítve eredményre vezet. Ebben van Tito és Jugoszlávia óriási értékű

hozzájárulása a marxista megalapozottságú hadtudományi ismeretekhez.²⁶

Tito a fejlődés minden szakaszára „nemcsak adekvát katonai szervezetet teremtett, hanem ennek elméletét is megalkotta”.²⁷ Emellett „Tito elméletében és gyakorlatában a haderő alatt nemcsak a fegyveres erők értendők, hanem az egész társadalom, teljes emberi és anyagi lehetőségeivel. A haderő tehát kiegyenlítődik az össz társadalmi erőkkel. Ebben rejlik Tito forradalmi felismerése a hadtudományok terén. *Tito a védelem új anyagi erőit fedezte fel. Másik óriási felfedezése ezen erők újszerű alkalmazása*”.²⁸ Tehát számos hadtudományi és elméleti felfedezés kapcsolódik Tito történelmi művéhez.

2. A történelmi hadvezér

Tito elvtársat hadvezérként ismerte meg a világ, s így jegyezte fel nevét a történelem. Tulajdonképpen „Tito hadtudományi művének helyes értelmezéséhez ismerni kell az ő egyéni hatását, ami olyan jelentős szerepet játszott Jugoszlávia harca és fejlődése irányvonalának meghatározásában”.²⁹

Tito a forradalom első katonája, rettenthetetlen partizánparancsnok, legendás híró hadvezér. A történelem nehéz feladatok elé állította: mindig katonai túlerővel kellett küzdenie, de mint kiváló katona és stratégia, felül tudott kerekedni rajta. A harcban mindig feljutott arra a csúcusra, ahonnan csatát lehetett nyerni. Ismerte Jugoszlávia minden részét, a harcok során mindenütt járt, és mindig a végső győzelembe vett hitet erősítette.

Marxnak a felfegyverzett néppel kapcsolatos elképzelését Tito elvtárs nemcsak elemeiben és szintézisében fejlesztette tovább, hanem mint hadvezér, stratégia és katonai vezető, történelmileg is alátámasztotta. A fasiszta hadigépezet csapásai alatt vérző, már-már reményét veszített, leigázott Európában a Hitler-ellenes koalíció új frontját nyitotta meg (sokáig ennek a koalíciónak bárminemű támogatása nélkül), irányítása alatt a főparancsnokság a szövetségesek szemében csakhamar óriási katonai tekintélyt szerzett, a Wehrmacht számára viszont megoldhatatlan rejtélyt jelentett.

Tito az a hadvezér, akinek először hadsereget kellett teremtenie, hogy csatáit rendre megnyerje. Kiváló hadműveleti érzéke volt, nem ismeretlen számára az ellenség gyűrűjében folyó harc, a bekerítésből való kitörés. Állandó gondja a katonai szervezet és az irányítás tökéletesítése. Remek példáit láthatjuk nála a rugalmas, aktív védekezésnek, a cselvetéseknek, az oldal- és hátbatámadásoknak, amivel mindig sikerült megbénítania a számbeli és technikai túlerőben lévő ellenség fölényét. Olyan helyzetekben, amelyek más hadvezér számára kilátástalannak tűntek volna, felismerte a győzelem lehetőségét. Döntései nyomán erősödött a harcosok fegyelme, harci szelleme, dacolt az éhezéssel és a zord körül-

ményekkel, úgyszólván erőt öntött a kimerült, kiéhezett harcosokba. A nép dalba fonta nevét, katonai zsenialitását, magáénak vallotta őt, ami a közismert harci jelszavakban is megnyilvánult.

Mint harcos, hadvezér és államférfi vállalta a kihívásokat és a felelősséget a forradalom és az emberek sorsáért. Katonai döntésein keresztül a legemberibb üzeneteket közölte — harc a sebesültek megmentéséért. Neretva példája egyike a legmagasztosabbaknak a háborúk történetében, tele drámai fordulatokkal, melyekben ismét megmutatkozott Tito zsenialitása.

Minden győzelme külön tanulmány. Valójában Tito hadászati megoldásai tették megsemmisíthetetlenné a népfelszabadító erőket. Az európai hadszíntereken nemigen fordult elő, hogy bárki is megmeneküljön a német csapatok „karmaiból”. Nagy áldozatok árán ugyan, de a népfelszabadító csapatoknak ez sikerült a sutjeskai csatában. A Wehrmacht elpusztíthatatlan, élő legendával találta magát szemközt. Az agonizáló német hadvezetés Drvar elleni támadása nemcsak a partizánokkal vívott harcban hoz fordulatot, hanem az egész reménytelen helyzetet jobbra fordíthatja. A támadók már-már elérik Titót, és ismét az történik, ami már előzőleg is annyiszor érte őket: vereség.

Tito marsall bámulatba ejtette a világot, úgy is, mint stratégá, úgy is, mint győztes hadműveleti parancsnok. Békevíziója, humanizmusa és előrelátása pedig bátorságot és reményt keltett. Bebizonyította azt a történelmi igazságot, hogy a szabadságért küzdő népnek meg kell nyernie a csatát.

3. A védelmi koncepció stratégiája, az általános honvédelem és társadalmi önvédelem rendszerének megalkotója

A forradalom vezetője, a JSZSZK fegyveres erőinek főparancsnoka hű maradt a forradalomért, annak folyamatosságáért vívott harc katonai értelmezéséhez a békében is. Ez az el nem kötelezett és önálló Jugoszlávia függetlenségének kiépítésében és védelmében nyert teljes értelmet. Ezzel kapcsolatban tett kezdeményezéseinek többsége katonai kiválóságából ered, illetve a *forradalom* mint a fegyveres győzelem és a szociális, valamint politikai fordulat komplex értelmezéséből, ami szerint a forradalom tovább tart és képes megválaszolni folyamatosságának minden kérdését.

Az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem rendszerének korszerű kiépítését azoknak az eszmei-politikai, alkotmányos alapoknak és történelmi adottságoknak a megvalósítása és gazdagodása jellemzi, amelyek a jugoszláv szocialista forradalom titói koncepciójából erednek. Ez a koncepció lényegében nem más, mint Tito forradalmi irányvonalának, a katonai és a politikai tényező teljes mértékű egybekapcsolódásának alkalmazása. Természetesen ennek előfeltétele a szocialista öngazga-

tás fejlődése, valamint az el nem kötelezett Jugoszlávia nemzetközi helyzetének erősödése, függetlensége és önállósága védelmének megszilárdítása, valamint a saját erőnkre való támaszkodás is. „Tito katonai művének dialektikája legkifejezettebben katonai eszméink és védelmi gyakorlatunk következetességében és folyamatosságában nyilvánul meg.” Mert „a jugoszláv társadalmi fejlődés dialektikája, melynek lényegét a szocialista öngazgatás és korunk megváltozott nemzetközi viszonyai képezik, oda vezettek, hogy Titónak a népfelszabadító háborúból származó stratégiai doktrínája az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem aktuális koncepciójává transzformálódott, ami meggyőzően bizonyítja mindkettő vitalitását és történelmi értékét. A jelennek a forradalom által való meghatározottsága az új igényeknek és fejlődésnek megfelelő átalakítása ékesen igazolja forradalmunk továbbélését, katonai-stratégiai eszménk folyamatosságát, védelmi erőink gigantikus erősödését és fejlődését”.³⁰ Ezáltal Tito a felfegyverzett nép marxi koncepciójának mélyebb és tartósabb történelmi értelmét fedezte fel, beépítve azt a szocialista átalakulás feltételeibe és céljaiba, korszerű funkciót biztosítva számára, a világban végbemenő katonai és politikai változásokkal összhangban, melyek hatással vannak a harcászati módszerekre és gyakorlatra, ellentétben más szocialista forradalmakkal, melyek a katonai (védelmi) szervezés többé-kevésbé klasszikus formáit választották, amiben politikai rendszerünk jellegzetességei tükröződnek. A szocialista öngazgatású átalakulás társadalmi tartalmaiban és céljaiban Tito a katonai tényező új kifejezési formáját ismerte fel.

A marxista elméleti alapokból és az általános népi forradalmi háború történelmi tartalmából kiindulva, a JSZSZK fejlődésével, függetlenségének megszilárdulásával párhuzamosan, Tito kidolgozta az általános honvédelem koncepcióját, rámutatva, hogy „általános honvédelmünk mai koncepciója nem más, mint a népfelszabadító háború tapasztalatainak következetes alkalmazása a jelenlegi viszonyokra.” Életre keltésével és teljes affirmálódásával kapcsolatban Tito kiemeli: „a honvédelem olyan rendszerét kell kialakítanunk, mely egyesíti magában az egész nép erőfeszítéseit egy esetleges agresszor elleni harcban”.³¹ Ezen alapul, ez a funkciója és ez a katonai lényege általános honvédelmünknek.

A szocialista öngazgatás felé való orientálódás a társadalom katonai szervezetében, illetve a katonai elem társadalmi szervezetében megfelelő változásokat feltételezett és készített elő. A munkásosztály önmaga által való felszabadítása marxista elvének következetes érvényesítése azonos elvi hozzáállást sugall a katonai kérdést illetően is. Ez új teret nyitott a népfelszabadító háború tapasztalatainak általánosítása előtt. Ezzel kapcsolatban Tito megállapítja, hogy a honvédelem társadalmasítása „forradalmi folyamat, Jugoszlávia munkásosztálynak, nemzeteknek és nemzetiségeinek tartós érdeke”, továbbá, hogy „öngazgatású társadalmunk erősödésével erősödik a munkásosztály, vagyis azon erők hatása, amelyek az anyagi javakat hozzák létre, és ezzel fokozódik felelősségük is a honvédelem és önvédelem iránt”.³² Ezzel világosan és tartósan megha-

tározta védelmi rendszerünk céljait, tartalmát és osztályalapját, az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem koncepcióját.

Tito megjelölte az általános honvédelmi koncepció súlypontjait is: az általános honvédelemnek a mindennapi életben is hatnia kell; az öngazgatású szocialista társadalom integrális funkciójává kell válnia; amilyen gyorsan és sokoldalúan fejlődik, olyan ütemben valósulhat meg a felfegyverzett nép eszméje; az egész területet meg kell szervezni a védelemre (fejlesztve a területvédelmi funkciót is, és a fegyveres harcot, mint a harc és az ellenállás alapvető formáját); a Kommunista Szövetségnek külön feladata, hogy eszmeileg irányítsa és egyesítse a védelem összes tényezőit, a hadseregben pedig a kommunisták és a pártszervezetek figyelmének középpontjában a harckészség fokozásának és az általános honvédelmi rendszer erősítésének kell állnia, stb.

Az általános honvédelem koncepciója lépésről lépésre követte társadalmi-gazdasági és politikai fejlődésünket, azokkal a problémákkal és feladatokkal összhangban, melyek felett a forradalomnak úrrá kellett lennie. Az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem rendszerének kiépítése az új Jugoszlávia fejlődésének stratégiai fontosságú kérdései közé tartozik. „Abból a felismerésből kiindulva, hogy a proletariátusnak az a képessége, hogy megvédje a forradalom vívmányait, fennmaradásának és további forradalmi átalakulásának feltétele, a védelmi rendszer koncipiálásakor a következő alapvető igényeknek kellett eleget tenni: először — hogy a társadalom viszonya a védelemhez, mint társadalmi tevékenységhez összhangban álljon e viszony társadalmi-politikai koncepciójával, másodsor — hogy a védelem, akár mint szervezet, akár mint tevékenység, optimális helyet kapjon. Az általános honvédelem koncepciójának két legjelentősebb oldaláról van itt szó: a társadalmi és a katonai oldalról.”

A JKSZ X. kongresszusán Tito elvtárs világosan kifejti, hogy a háborúk és az erőszak alkalmazása a modern kor olyan realitása, amellyel számolnunk kell, de Jugoszlávia minden agresszor számára bevehetetlen erőd. Ezzel kapcsolatban aláhúzza: „az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem rendszerének kiépítése társadalmi fejlődésünk legnagyobb eredményeinek egyike”, referátumában pedig kifejti: „védelmi rendszerünk alapjaiban Marxnak a felfegyverzett népről vallott nézetei találkoznak azokkal a konkrét társadalmi-történelmi feltételekkel, amelyek között szocialista öngazgatású társadalmunk fejlődik.” Ebből következik a hadtudományok doktorává való avatásakor adott következő szintézise: „A marxista tudomány, a népfelszabadító háború tapasztalatai és a szocialista öngazgatás gyakorlata alapján mi eszmeileg, elméletileg és alkotmányjogilag megteremtettük a honvédelem társadalmasításának legszélesebb feltételeit, jelentős eredményeket értünk el a honvédelem — történelmi távlatokban nézve új — rendszerének konstituálásában és gyakorlati kiépítésében.”

Valóban leszögezhetjük, hogy Tito elvtárs — felhasználva és a jugoszláv viszonyokra alkalmazva a marxista—leninista tudományt — új la-

pot nyitott annak további kidolgozásában és alkalmazásában. Korszakalkotó jelentősége mindenekelőtt abban van, hogy a modern világfolyamatokat és a békéért folytatott harcot a JSZSZK függetlenségének és szocialista öngazgatású fejlődésének függvényeként elemezte, és fordítva. Ezáltal sziklaszilárd művét — az általános népvédelmi háborút, ami a nép össz erejére és a saját erőnkbe vetett hitre támaszkodik — tartós érvényűvé tette, összefüggésbe hozta a jelennel és a jövővel, valamint a jugoszláv szocialista forradalom folytonosságával. Nikola Ljubičić szavai szerint: „Tudományos előrelátásának köszönhetőleg Tito elvtárs mindenkinél világosabban felismerte nemcsak azt, hogy mit lehet, hanem azt is, hogy mit kell tennie az adott történelmi pillanatban a szabadságért, a szocializmusért, a nemzetközi fejlődésért.”³⁴ Tartósan meghatározta a független, önálló, el nem kötelezett Jugoszláviáért való harc irányvonalát. „Tudományos és gyakorlati felismeréseinek jelentősége nem korlátozódik arra a háborúra, amelyet vezetése alatt vívtunk, teljes érvényűek az elkövetkező súlyos napokra is, ha ilyenekre sor kerülne. Ezért ha ismét olyan helyzetbe kerülnénk, hogy harcot kellene folytatnunk az agresszorral, hazánk szabadságáért, ezt éppen olyan kitartással és hozzáértéssel tennénk, mint amikor Tito állt a csapat élén, mivel eszméi és elvei tovább élnek általános honvédelmi és önvédelmi rendszerünkben.”³⁵

Fordította: Szöllősy Vágó László

Jegyzetek

- ¹ Lásd: Edvard Kardelj, Politika i vojna strategija narodnooslobodilačkog ustanka i socijalističke revolucije u Jugoslaviji i Titova stvaralačka uloga u njenom koncipiranju i realizovanju, a Titovo vojno delo című könyvben, Narodna armija, Belgrád, 1977., 75.
- ² A JSZSZK fegyveres erői főparancsnokának, Jugoszlávia marsalljának, Josip Broz Titónak a hadtudományok doktorává való avatásakor mondott beszédéből, Titovo vojno delo, 67.
- ³ Ugyanott, 37.
- ⁴ Josip Broz Tito, Govori i članci, Naprijed, Zágráb, 1959. I. kötet, XXIX.
- ⁵ Edvard Kardelj, idézett mű, 106.
- ⁶ Ezzel kapcsolatban részletesebben: Nikola Ljubičić, Opštenarodna odbrana — strategija mira, VIZ, Belgrád, 1976.
- ⁷ Edvard Kardelj, idézett mű, 79.
- ⁸ Veljko Kadijević, Tito, tvorac naše savremene koncepcije opštenarodne odbrane, Vojno delo, 1980. május (rendkívüli szám), 303.
- ⁹ Lásd: Fabijan Trgo, Oslonac na vlastite snage — bitno obeležje Titove strategije, Titovo vojno delo, 229.
- ¹⁰ Edvard Kardelj, idézett mű, 106.
- ¹¹ Josip Broz Tito, Govori i članci, I. kötet, XXVIII.
- ¹² Tito beszélgetéséből a Vajdasági Népfelszabadító Hadsereg és Partizán Osztagok Operatív (Fő)Parancsnokságának tagjaival, Plahovići faluban.

- Lejegyezte Rodoljub Čolaković, idézve: Josip Broz Tito, O svenarodnom revolucionarnom ratu, Újvidék, 1977., 569.
- ¹³ Josip Broz Tito, Sabrana djela, Belgrád, 1979., 106.
- ¹⁴ Nikola Pejnović, Bitne odrednice Titove strategije u narodnooslobodilačkom ratu, Vojno delo, 211.
- ¹⁵ Josip Broz Tito, Vojna djela, VIZ, Belgrád, IV. kötet, 198.
- ¹⁶ Ugyanott, III. kötet, 37.
- ¹⁷ Nikola Ljubičić, Tito spada u red najznamenitijih vojskovođa u istoriji rata, Vojno delo, 43.
- ¹⁸ A JKSZ programja — A JKSZ VII. kongresszusának gyorsírói jegyzetei, Belgrád, 1958., 994—995.
- ¹⁹ Josip Broz Tito, A második proletárbrigád zászlójának átadásakor mondott beszéde, idézve: Josip Broz Tito o svenarodnom revolucionarnom ratu, 91.
- ²⁰ Dušan Dozet, Tito i revolucionarna strategija opštenarodnog rata, Vojno delo, 309.
- ²¹ Stevan Doronjski, Búcsúbeszéd, idézve: Magyar Szó, 1980. május 9.
- ²² Részletesebben lásd: Vojmir Kljaković, Tito državnik i strateg 1944—1945. Titove istorijske odluke, Narodna Armija, Belgrád, 1978., 197—238.
- ²³ Edvard Kardelj, idézett mű, 83.
- ²⁴ Nikola Ljubičić, Titova vojna strategija i opštenarodna odbrana, Socijalizam, Belgrád, 1977/5., 825.
- ²⁵ Gojko Miljanić, Strategija rukovođenja i komandovanja u NOR-u 1941—1945. Strategija oružane borbe u Narodnooslobodilačkom ratu, VIZ, Belgrád, 1980., 280.
- ²⁶ Nikola Ljubičić, Titova strategija narodnooslobodilačkog rata i revolucije, Vojno delo, 245.
- ²⁷ Nikola Ljubičić, Uvodna reč prilikom promocije druga Tita za doktora vojnih nauka, Titovo vojno delo, 11.
- ²⁸ Nikola Ljubičić, Titova strategija narodnooslobodilačkog rata i revolucije, Vojno delo, 253.
- ²⁹ Djura Lončarević, Podsticaj i potreba za celovitom naučnom obradom Titovog stvaralaštva, Vojno delo, 293.
- ³⁰ Nikola Pejnović, idézett mű, 217.
- ³¹ Josip Broz Tito, Vojna djela, III. kötet, 305.
- ³² Josip Broz Tito, Nauka u službi odbrane zemlje, Vojno delo, 223—227.
- ³³ Nikola Ljubičić, Opštenarodna odbrana — strategija mira, 96—97.
- ³⁴ Nikola Ljubičić, Uvodna reč prilikom promocije druga Tita za doktora vojnih nauka, Titovo vojno delo, 15.
- ³⁵ Nikola Ljubičić, Tito spada u red najznamenitijih vojskovođa u istoriji rata, Vojno delo, 45.

Rezime

Titovo delo — trajna osnova i inspiracija opštenarodne odbrane
i društvene samozaštite

Titovo revolucionarno delo i ličnost omogućuju pristup i razmatranje tog dela iz aspekta najrazličitijih naučnih disciplina.

Autor članka izlaže vojno-strateške osobnosti druga Tita, njegovu stvaralačku misao i snagu rukovođenja, što je dobilo pun izraz u političkoj i vojnoj strategiji našeg narodnooslobodilačkog ustanka i socijalističke revolucije, odnosno u političkoj i vojnoj liniji i akciji KPJ kao inspiratora, organizatora i avangarde revolucije. Vojno pitanje ima u Titovom delu svoj entitet, svoju specifičnu izražajnu snagu i funkciju — naglašava autor, i sve to prikazuje kroz tri osnovna područja Titovog vojnog delovanja:

U delu Vojno pitanje revolucije citiraju se Titove reči o značajnim komponentama našeg narodnooslobodilačkog rata i socijalne revolucije: dosledna orijentacija na permanentnu oružanu borbu i stvaranje jake oružane sile, te oslanjanje na najšire narodne mase u svim krajevima Jugoslavije. Ovo je ne samo vojničko-strateški, već i društveno-politički program, pri čemu se uvažavaju težnje narodnih masa za oslobođenjem i za društvenim promenama, a revolucija je objedinila političke i vojne ciljeve.

Vojskovođa za istoriju je naslov drugog poglavlja, koje je posvećeno ličnosti druga Tita, prvog vojnika revolucije, legendarnog vojskovođe i vrhovnog komandanta.

Stvaranje koncepcije sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, te ostvarenje te koncepcije u praksi, sa jasnim upućivanjem na Marksovu misao o oružanom narodu, predmet je drugog dela, u kojem se zaokružuje Titovo vojno delo, koje u podruštvljavanju odbrambenih poslova stiče nov kvalitet.

Kurzfassung

Titos Werk — bleibender Grund und Inspiration der Volksallgemeinen Landesverteidigung und der gesellschaftlichen Selbstschutz

Das revolutionäre Werk Titos und seine Persönlichkeit ermöglichen einen Beitritt und Untersuchung des Werkes von Aspekte ganz verschiedener wissenschaftlichen Gebiete.

Der Verfasser des Artikels legt uns die militär-strategische Gedanken des Genossen Tito vor, die volle Ausbreitung in der politischen und militärischen Strategie unseres Volksbefreiungsaufstandes und der sozialistischen Revolution, in der politisch, militärischer Linie und Tätigkeit der kommunistischen Partei, als des Inspirators und Organisators, sowie der Avangarde der Revolution gefunden haben. Die militärische Frage hat in den Werken Titos ihre Eigentümlichkeit, ihre spezifische überwältigende Kraft und Funktion — unterstreicht der Verfasser — und das alles wird auf Grund drei grundlegenden Gebiete Titos militärischer Tätigkeit serviert:

Im Teile der sich mit der militärischen Frage der Revolution beschäftigt, werden Titos Worte über die wichtigsten Komponenten unseres Volksbefreiungskampfes und der sozialistischen Revolution zitiert: Konsequente Orientierung auf den permanenten bewaffneten Kampf und das Schaffen einer starken militärischen Macht, sowie das Anlehnen auf die breiten Massen des Volkes in allen Gebieten Jugoslawiens. Das ist nicht nur ein militärisch-strategisches, sondern auch ein gesellschaftlich-politisches Program in dem das Streben der Volksmassen um die Befreiung und die gesellschaftlichen Änderungen, aner-

kannt werden. Die Revolution vereinigt nämlich die politischen und militärischen Ziele.

Der Titel des zweiten Kapitels, die der Persönlichkeit des Genossen Tito gewidmet ist, heisst es: der Feldherr für die Geschichte, der erste Soldat der Revolution, der legendemässiger Feldherr und oberster Kommandant.

Das dritte Kapitel beschäftigt sich mit der Formierung der Konzeption und der Durchführung der Volksallgemeinen Landesverteidigung und der gesellschaftlichen Selbstschutz, mit fester Beziehung zum marxistischen Gedanke über das mit Gewähr ausgerüstete Volk. In dieser Konzeption ist Titos Gedanke immanent, in dem er durch die Vergesellschaftlichung des Verteidigungswesens, neue Qualität erhalten hat.